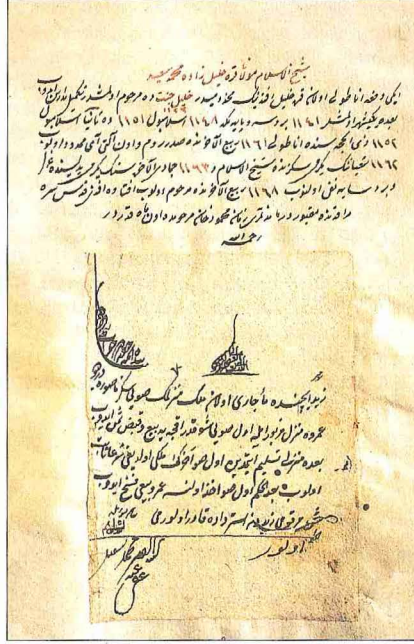

kazaskerliği pâyesi aldı ve 28 Rebîülevvel 1161'de (28 Mart 1748) fiilen bu göreve tayin edildi. Her iki kazaskerlik müddeti on altışar ay sürmüştür.

I. Mahmud tarafından 27 veya 28 Şaban 1162'de (12 veya 13 Ağustos 1749) şeyhülislâmlığa getirilen Mehmed Said Efendi, aynı yıl Bahçekapı'da oturduğu evinde çıkan yangında bütün eşyasını ve kitaplarını kaybetti. 26 veya 27 Cemâziyelâhîr 1163'te (2 veya 3 Haziran 1750) Selânik kadısı bulunan oğlu Abdürrahim Efendi ile birlikte şeyhülislâmlık makamından azledilerek oğluyla beraber Bursa'ya sürgün edildi. Şeyhülislâmlıktan azledilmesinin sebepleri olarak kaba ve haşin mizaçlı olması, diğer ulemâ ile geçinememesi, gerektiğinden fazla mülâzemet tevcihi ve bazı usulsüz muameleleri sayılmaktadır. Nitekim yerine geçen Seyyid Murtaza Efendi'nin nasbı esnasında çıkarılan hatt-ı hümayunda müstahak olmayanlara medrese ve mülâzemet verilmemesi ve işlerin ehil olan kişilere tevdi edilmesi istenmiştir.

Şeyhülislâmlık müddeti dokuz ay yirmi iki gün süren Mehmed Said Efendi azlinden sonra Bursa'ya yerleşip kendini ilme verdi ve eser telifiyle meşgul oldu. 28 Cemâziyelevvel 1168'de (12 Mart 1755) Bursa'da vefat etti. Mezarının Emîr Sultan Türbesi civarında bulunduğu nakledilirse de bir başka kayıttâ Üftâde Camii Kabristanı'na defnedildiği belirtilir. Üzerine aldığı vazifeyi yerine getirme hususunda çok titiz davrandığı belirtilen Mehmed Said Efendi'nin âlim ve âdil bir kişi olduğu, ancak kabalığı ve haşinliği sebebiyle pek sevilmediği kaydedilmektedir. Yazıdaki mahareti sebebiyle ilim ve edebiyatta akranları arasında temayüz etmiştir. Mehmed Said Efendi'nin soyundan çok sayıda ilim adamı yetişmiştir.

Eserleri. 1. *Tercüme-i Şerhu'l-uyûn fi Şerh-i Risâle-i İbn Zeydûn*. İbn Zeydûn'un risâlesine İbn Nübâte el-Mısrî'nin yaptığı şerhin tercümesidir (İstanbul 1257). 2. *Tercüme-i Sülvân-ı Mutâ'*. İbn Zaferî'nin menkıbe ve hikâyelerden oluşan *Sülvânü'l-mutâ'* fi 'udvânî'l-etbâ' adlı eserinin Türkçe tercümesidir (İstanbul 1285). 3. *Aynî Tarihi Tercümesi*. Lâle Devri'nde Sadrazam Damad İbrâhim Paşa'nın gayretleriyle gerçekleştirilen tercüme faaliyetleri içinde önemli bir yer tutan Bedreddin el-Aynî'nin *İkdû'l-cümân fi târihi ehli'z-zamân* adlı umumi tarihini Türkçe'ye çeviren heyetin içinde yer alan Mehmed Said Efendi eserin 387-430 (997-1039) yılları olaylarını ihtiva eden

Mehmed Said Efendi'nin tercüme-i hâli ile bir fetvası (*Mecmûa-i Fetâvâ*, İstanbul Belediyesi Atatürk Kitaplığı, Muallim Cevdet, nr. 576, vr. 69^b)

dördüncü bölümünü tercüme etmiştir (Süleymaniye Ktp., Beşir Ağa, nr. 469). Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi'nde kayıtlı bulunan (Revan Köşkü, nr. 1465) ve Halîl kıssasından Yahyâ b. Zekeriyâ kisasına kadar olan hadiseleri ihtiva eden bir nüshanın başında Mehmed Said'e ait olduğu kaydı varsa da muhtevasından ona ait olmadığı anlaşılmaktadır. Mehmed Said Efendi'nin bir tefsirinin bulunduğu kaydedilmekle beraber (IA, V/1, s. 160) kaynaklarda böyle bir bilgi yer almamaktadır.

BİBLİYOGRAFYA :

Şeyhî, *Vekâyü'l-fuzalâ*, IV, 514, 517, 518, 551, 585, 597, 660, 664, 668, 669; *Mecmûa-i Fetâvâ*, İstanbul Belediyesi Atatürk Kitaplığı, Muallim Cevdet, nr. 576, vr. 70; Şem'dânîzâde, *Mürî't-tevârih* (Aktepe), I, 148, 154-155, 179; *Devhatü'l-meşâyih*, s. 97; *Sicill-i Osmânî*, III, 28-29; *İlmîye Salnâmesi*, s. 525; *Osmanlı Müellifleri*, III, 70; Uzunçarşılı, *Osmanlı Tarihi*, IV/1, s. 153; IV/2, s. 479-480; Danişmend, *Kronoloji*², V, 140-141; Abdülkadir Altunsu, *Osmanlı Şeyhülislâmları*, Ankara 1972, s. 134; Babin-ger (Üçok), s. 286, 331; Salim Aydı, "Lale Devri'nde Yapılan İlmî Faaliyetler", *Divân İlmî Araştırmalar*, II/3, İstanbul 1997, s. 152-153, 156, 164; *Kâmûsü'l-a'lâm*, III, 2056-2057; Th. Menzel, "Halîl Efendi-zâde", *IA*, V/1, s. 160; a.m.f., "Khalîl Efendi-zâde", *EI*² (İng.), IV, 966.

TAHSİN ÖZCAN

MEHMED SAİD EFENDİ, Mirzazâde

(bk. MİRZAZÂDE

MEHMED SAİD EFENDİ).

MEHMED SAİD PAŞA, Küçük

(bk. SAİD PAŞA, Küçük).

MEHMED SAİD PAŞA, Yirmisekizçelebizâde

(ö. 1175/1761)

Osmanlı sadrazamı.

İstanbul'da doğdu. Yirmisekiz Çelebi Mehmed Efendi'nin oğludur. Sadâret Mektubî Kalemî'nde memuriyet hayatına başladı ve burada halifelîğe kadar yükseldi. Babasının Paris elçiliği sırasında onun kethüdâsı olarak Fransa'ya gitti. Fransa'da iken bu ülkedeki gelişmeleri izledi ve Fransızca öğrendi. Geri döndükten sonra İbrâhim Müteferrika ile birlikte Osmanlı ülkesinde ilk Türk matbaasını kurdu. Memuriyet hayatında ilerlemeye başlayınca matbaacılıktan ayrıldı.

Üst dereceli memurlar sınıfına yükselen Mehmed Said Efendi, 15 Şevval 1141 – 13 Şevval 1142 (14 Mayıs 1729 – 1 Mayıs 1730) tarihleri arasında Bursa mukâataacılığı, 16 Muharrem – 20 Rebîülevvel 1143 (1 Ağustos 1730 – 3 Ekim 1730) tarihlerinde küçük kale tezkirecilîği görevlerinde bulundu. 1143 Rebîülâhîrinin ortalarında (Ekim 1730 sonları) I. Mahmud'un cülûsunu bildirmek üzere Rusya'ya şikk-ı sâlis defterdarı pâyesiyle elçi olarak gönderildi. İki yıl sonra kısa bir müddet küçük rûnâmçeci oldu. Ardından I. Mahmud'un cülûsunu tebrik için gelen Şerbatof'a karışık fevkalâde elçi sıfatıyla önce Rusya'ya ve oradan sefâretle İsveç'e gitti. İsveç'e görünürde XII. Şarl'a verilmiş parayı tahsil için gönderilmişti. Ancak elçiliğinin asıl sebebi İsveç ile Rusya arasında bir ittifaqın yapılıp yapılmadığının araştırılmasıydı. İsveç'in malî durumunun bozukluğu sebebiyle XII. Şarl'ın borcunu tahsil edemedi. Fakat onun gayretleri neticesinde daha sonra Osmanlı – İsveç ittifaqı gerçekleşti. İsveç'ten gelirken Lehistan'dan geçti ve Rusya-Lehistan ilişkilerine dair mâlûmat toplayarak 18 Rebîülâhîr 1146'da (28 Eylül 1733) İstanbul'a döndü.

15 Şevval 1146 – 19 Şevval 1147 (21 Mart 1734 – 14 Mart 1735) ve 14 Muhar-

rem 1149 – 4 Şevval 1151 (25 Mayıs 1736 – 15 Ocak 1739) tarihleri arasında iki defa silâhdar kâtipliği yapan Mehmed Said Efendi, 1736-1739 Osmanlı-Avusturya ve Rusya savaşından önce bu harbi önlemek için yapılan Niyemirav görüşmelerine katılan Osmanlı heyetinde delege olarak bulundu. 5 Şevval 1151 – 16 Şevval 1152 (16 Ocak 1739 – 16 Ocak 1740) tarihlerinde sipah kâtibi oldu. Belgrad Antlaşması'nın imzalanmasının (1739) ardından Avusturya ile sınır belirlenmesi için görevlendirildi ve yaklaşık iki yıl bu işle uğraştı. İstanbul'a döndükten bir ay sonra 1154 Rebîülâhinde (Haziran 1741) Fransa'ya Rumeli beylerbeyliği pâyesiyile elçi olarak yollandı. Burada iken Belgrad Antlaşması'nın tatbikini üstlenmiş olan Fransa Kralı XV. Louis'e muahede şartlarına uymayan Ruslar'ı şikâyet etti. O sırada Voltaire'in oynamakta olan "Muhammed" adlı piyesini Türk elçisine karşı saygısızlık olmasın diye ertelettiği, ressamlardan büyük ilgi gördüğü ve birçok resminin yapıldığı bilinmektedir. Said Efendi'nin elçiliği Paris'ten başlayarak Avrupa'da yeni bir "Turquerie" dalgasına yol açtı,

Paris'ten 1155 yılı Şâbanının başlarında (Ekim 1742 başları) dönen Mehmed Said aynı yılın şevvalinde (Aralık 1742) nişancılığa tayin edildi. İstanbul'a dönerken yanında, Humbaracı Ahmed Paşa'nın açtığı okuldaki talebeleri eğitmek üzere yirmi iki Fransız topçusunu da getirmişti. Nişancı iken 1157 yılı Muharreminde (Şubat 1744) görevi üzerinde kalmak ve vekâletle yönetilmek şartıyla Mısır'daki beyler arasında baş gösteren ihtilâfları incelemek için görevlendirildi. Mısır'dan döndükten sonra 12 Şevval 1158 – 21 Receb 1159 (7 Kasım 1745 – 9 Ağustos 1746) tarihleri arasında defter eminiği yaptı. Bu vazifedeyken 22 Receb 1159'da (10 Ağustos 1746) Vezîriâzam Tiryaki Mehmed Paşa'nın sadâret kethüdâlığına getirildi. Ancak vezîriâzamlar fikir ihtilâfına düştüğü ve geçinemediği için kendi isteğiyle sadâret kethüdâlığından tekrar defter eminiğine geçti. 3 Rebîülevvel 1160 – 7 Şevval 1160 (15 Mart 1747 – 12 Ekim 1747) tarihlerinde ikinci defa defter eminiği, 10 Şevval 1161 – 23 Muharrem 1163 (3 Ekim 1748 – 2 Ocak 1750) tarihleri arasında ikinci defa nişancılık, 24 Muharrem 1163 – 2 Rebîülevvel 1163 (3 Ocak 1750 – 9 Şubat 1750) tarihlerinde yine ikinci defa sadâret kethüdâlığında bulundu. İki buçuk ay dahi sürmeyen sadâret kethüdâlığından

azledildiğinde Hicaz'a gitmesi emredildi, ardından da Mısır'a gönderilmek istendi. Fakat Gelibolu'da iken bundan vazgeçilip orada ikamet ettirildi. Kısa bir süre sonra affedilerek İstanbul'a çağrıldı ve üçüncü defa nişancılığa getirildi. 6 Şevval 1163 – 8 Şevval 1165 (8 Eylül 1750 – 19 Ağustos 1752) ve 10 Şevval 1166 – 7 Şevval 1167 (10 Ağustos 1753 – 28 Temmuz 1754) tarihleri arasında üçüncü ve dördüncü defa nişancılık, 6 Şevval 1168 – 6 Zilkade 1168 (16 Temmuz 1755 – 14 Ağustos 1755) tarihlerinde başmuhasebecilik, 7 Zilkade 1168 – 18 Muharrem 1169 (15 Ağustos 1755 – 24 Ekim 1755) tarihleri arasında üçüncü defa sadâret kethüdâlığında bulundu. Bu son görevde iken 19 Muharrem 1169'da (25 Ekim 1755) sadrazamlığa tayin edildi, ancak beş ay sonra 1 Receb 1170'te (22 Mart 1757) azledilip İstanköy'e sürüldü. Devrin kaynaklarında "mizâc-ı zamânede olan televvüne" uymadığı için azledildiği belirtilir.

Vefatına kadar çeşitli valiliklerde bulunan Mehmed Said Paşa, 8 Şevval 1169 – 9 Şevval 1170 (6 Temmuz 1756 – 27 Haziran 1757) tarihlerinde Hanya muhafızlığı yaptı, 10 Şevval 1170 – Muharrem 1172 (28 Haziran 1757 – Eylül 1758) tarihleri arasında Mısır valiliği, 24 Cemâziyelevvel 1172 – 6 Şevval 1173 (23 Ocak 1759 – 22 Mayıs 1760) tarihlerinde Adana valiliği, 6 Şevval 1173 – 13 Rebîülevvel 1174 (22 Mayıs 1760 – 23 Ekim 1760) tarihleri arasında Karaman valiliğinde bulunduktan sonra 14 Rebîülevvel 1174'te (24 Ekim 1760) Maraş valiliğine getirildi. Maraş valisi iken Rebîülâhîr 1175'te (Kasım 1761) vefat etti. Mehmed Said'in Mesud ve Poladşah adında iki oğlu ile Gevher isminde bir kızı olmuştur.

Yirmisekiz-
celebizâde
Mehmed
Said Paşa'nın
yağlı boya
tablosu
(Versailles
Sarayı
Müzesi)

Mehmed Said Paşa Avrupa'yı tanıyan ve yabancı dil bilen bir Osmanlı aydınıdır. Matbaanın tesisinde çok önemli rolü vardır. Fransa'da iken matbaayı yakından görüp incelemiş ve babasının devlet nezdindeki nüfuzunu da kullanarak ilk Türk matbaasının kurulmasını sağlamıştır. Ancak matbaacılıktan erken ayrılması ve İbrahim Müteferrika'nın bu sahada fedakârane çalışmaları sebebiyle ilk matbaanın kurulmasındaki rolü geri planda kalmıştır. Mehmed Said Paris'te babasından daha çok dolaşmış, çevre edinmiş ve Fransa'yı dikkatli bir biçimde gözlemlemiştir. Bu ülkeden İstanbul'a getirdiği kitaplar, elbise ve mobilyalar Osmanlı başşehirinde Batı modasının yayılmasına sebep olmuştur. Paris'te elçi iken gönderdiği tablolar sayesinde Türk minyatür sanatında yeni bir çığır açılmıştır. Bu resimleri gören minyatürcüler, bilhassa Levnî minyatürle Batı üslûbu arasında yeni bir tarz geliştirmiştir.

İsveç sefâreti esnasındaki hadiseleri bir takrir olarak kaleme alan Mehmed Said'in bu takriri Yanko İskender Hoçi tarafından yayımlanmıştır (*TOEM*, sy. 11 [1329], s. 660-677). Ayrıca Fransa elçiliğine dair bir rapor hazırlamış olmalıdır, ancak bu konuda bir takrir bulunamamıştır. Tipla ilgili *Ferâidü'l-müfredât* isminde bir eseri vardır. Bunu yazmaktaki gayesi Arapça, Farsça, Türkçe, Yunanca ve Latince önemli kitaplarda yer alan bilgileri tasnif ederek bir fihrist meydana getirmektir. Devaların çeşitli dillerdeki karşılıklarını veren eser bir sözlük şeklindedir. Mehmed Said, Eyüp'te Şeyh Murad Tekkesi karşısında Kuşluk Hamamı denilen bir hamam, Sarıyer'de bir tekke ve Yüşâ tepesinde bir mescid yaptırmış, Kuşluk Hamamı'nı Şeyh Murad Tekkesi'ne vakfetmiştir.

BİBLİYOGRAFYA :

BA, Cevdet-Dahiliye, nr. 13.238; BA, *Nâme-i Hümâyûn Defterleri*, nr. VII, s. 332-333, 335-340; *Hadikatü'l vüzerâ*, s. 84-86; Ebû Sehl Nûmân Efendi, *Tedbirât-ı Pesendide* (haz. Ali İbrahim Savaş), Ankara 1999, s. 99, 101, 121, 138; İzzî, *Târih*, İstanbul 1199, I, vr. 3^a, 33^b, 66^a, 113^a; II, vr. 168^b, 215^b, 222^a, 228^b; Subhî, *Târih*, I, vr. 95^b, 200^a; Vâsıf, *Târih*, I, 76, 186, 204-205, 269, 322; *Sicill-i Osmânî*, III, 29-30; Ahmed Refik [Altınay], *Târihi Simalar*, İstanbul 1331, s. 40-60; a.mlf., *Memâlik-i Osmâniyye'de Demirbaş Şarh*, İstanbul 1332, s. 93-111; a.mlf., *Onikinci Asr-ı Hicrî'de İstanbul Hayatı (1689-1785)*, İstanbul 1988, s. 89-91, 123-125; Selim Nüzhet Gerçek, *Türk Matbaacılığı*, İstanbul 1939, I, 46-47, 58-63, 76-79; Uzunçarşılı, *Osmanlı Tarihi*, IV/1, s. 236, 259, 296, 323-324; IV/2, s. 218-220, 382-385; Gündüz Akıncı, *Türk-Fransız Kültür İlişkileri*, Ankara 1973, s. 21; E. Mašta-

kova, "Aydınlanmanın Ön Tarihi (XVIII. Yüzyıl Türk Edebiyatı Üzerine)", *Sovyet Türkologların Türk Edebiyatı İncelemeleri* (trc. Tatyana Moran – Yurdanur Salman), İstanbul 1980, s. 16-18; Faik Reşid Unat, *Osmanlı Sefirleri ve Sefâretnâmeleri* (nşr. Bekir Sıtkı Baykal), Ankara 1987, s. 70-72; A. Boppe, *XVIII. Yüzyıl Boğaziçi Ressamları* (trc. Nevin Yücel-Celbiş), İstanbul 1998, s. 90-96; a.mlf., "XVIII. Yüzyıl Başlarında Avrupa'da Türk Modası, Türk Elçisi Said Efendi Zamanı" (trc. Türkân Münir), *Hayat Tarih Mecmuası*, XV/172 (4), İstanbul 1979, s. 16-18; XV/173 (5) (1979), s. 16-18; Yanko İskender Hoçi, "Sadrazam Said Mehmed Paşa Merhûmun Hâcegân-ı Dîvân-ı Humâyûn'da İken İstokholm'a Vuku Bulan Sefâreti", *TOEM*, sy. 11 (1329), s. 658-677; B. Zulfikar Aydın, "18. Yüzyılda Türkçe 'Müfredat' Kitapları ve Türk Tıp Tarihindeki Yeri", *Tıp Tarihi Araştırmaları*, sy. 7, İstanbul 1999, s. 55-168; Erhan Afyoncu, "Osmanlı Müverrihlerine Dair Tevcihât Kayıtları I", *TTK Belgeler*, sy. XX/24 (2000), s. 94-97.

ERHAN AFYONCU

MEHMET SÂLİH EFENDİ

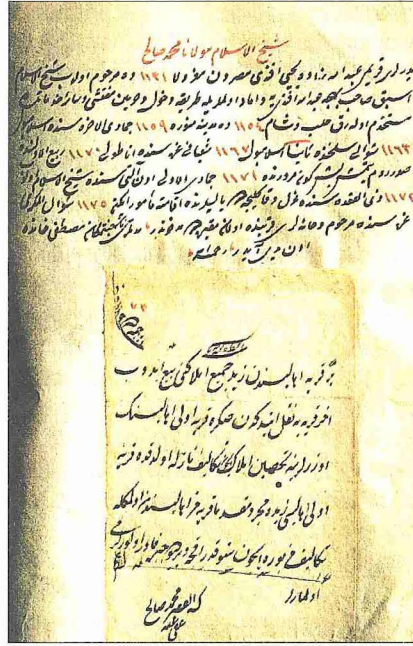
(ö. 1175/1762)

Osmanlı şeyhülislâmı.

Babası, Galata ve Mısır kadılıklarından mâzul Kırımlı Abdullah Efendizâde Yahyâ Efendi'dir. Anne tarafından Kasımpaşa'da medfun Uşşâkiyye tarikatının kurucusu Hüsameddin Uşşâki soyundan gelmektedir. Tahsilini tamamlayınca Şeyhülislâm Yenişehirli Abdullah Efendi'ye intisap ederek onun damadı oldu.

Mehmed Sâlih Efendi birkaç yıl Haremeyn müfettişliğinde çalıştıktan sonra Galata kadılığına, oradan da mahreç pâyesiyile Halep kadılığına tayin edildi. Muharrem 1148'de (Haziran 1735) Şam kadılığına, 1153'te (1740) Medine kadılığına getirildi; 27 Cemâziyelâhîr 1159'da (17 Temmuz 1746) İstanbul kadısı oldu. Şâban 1160'ta (Ağustos 1747) İstanbul kadılığından alındı. Zilkade 1163'te (Ekim 1750) ikinci defa İstanbul kadılığına getirildi; bir ay sonra Anadolu kazaskerliği pâyesini almakla birlikte İstanbul kadılığında bırakıldı ve yaklaşık bir yıl daha bu vazifeyi yürüttü.

7 Şâban 1167'de (30 Mayıs 1754) Anadolu kazaskeri olan ve 10 Şâban 1168 (22 Mayıs 1755) tarihine kadar bu görevini sürdüren Mehmed Sâlih Efendi Rebîülevvel 1171'de (Kasım 1757) Rumeli kazaskeri oldu. 16 Cemâziyelevvel 1171'de (26 Ocak 1758) Damadzâde Feyzullah Efendi'nin azliyle onun yerine şeyhülislâmlığa getirildi. Şeyhülislâmlığı yaklaşık bir buçuk yıl sürdü. 5 Zilkade 1172'de (30 Haziran 1759) Sultan III. Mustafa tarafından

Mehmed Sâlih Efendi'nin tercüme-i hâli ile bir fetvası (Mecmûa-i Fetâvâ, İstanbul Belediyesi Atatürk Kitaplığı, Muallim Cevdet, nr. 576, vr. 74^b)

azledilerek yerine Çelebizâde İsmâil Âsım Efendi tayin edildi.

Şeyhülislâmlıktan azlinden sonra Kanlıca'daki sahilhânesinde ikamet eden Mehmed Sâlih Efendi 1 Şevval 1175 (25 Nisan 1762) tarihinde ramazan bayramı gecesi vefat etti. Mezarı Kanlıca'da, fetvahânesinin karşısında bulunan Râziye Hatun Damadı Kazasker Mehmed Efendi Medresesi dahilindedir. Kaynaklarda yumuşak huylu, iyi ahlâklı, vakar sahibi ve nüktedan bir kişi olduğu, tasavvufa intisabının bulunduğu kaydedilir. Oğullarından Abdullah Efendi Üsküdar kadılığına, Ahmed Esad Efendi şeyhülislâmlık makamına kadar yükselmiştir. Herhangi bir eseri olduğuna dair kayda rastlanmamıştır.

BİBLİYOGRAFYA :

Mecmûa-i Fetâvâ, İstanbul Belediyesi Atatürk Kitaplığı, Muallim Cevdet, nr. 576, vr. 75; Şem'dânizâde, *Mürî't-tevârih* (Aktepe), I, 155; II/A, s. 24, 32, 34; Müstakimzâde, *Devhatü'l-meşâ-yih maa zeyl*, İstanbul, ts., s. 100-101; Ayvan-sarâyî, *Hadikatü'l-cevâmi'*, I, 123; *İlmîyye Sal-nâmesi*, s. 531-532; Osmanlı Müellifleri, III, 207; Danişmend, *Kronoloji*, V, 142; Uzunçarşılı, *Osmanlı Tarihi*, IV/2, s. 485-486; Abdülkadir Altunsu, *Osmanlı Şeyhülislâmları*, Ankara 1972, s. 141, 150, 169-170; *Kâmûsü'l-a'lâm*, IV, 2929, 2931; Münir Aktepe, "Mehmed Sâlih Efendi", *El'İ* (İng.), VI, 1004.

TAŞIN ÖZCAN

MEHMET SUÛDÎ EFENDİ

(ö. 999/1591)

Osmanlı coğrafyacısı, şair.

Devlet adamı, âlim ve edebiyatçı yetiş-tiren bir aileye mensup olup Sahn müderrisliği ve Edirne kadılığı görevlerinde bulunan Niksarlı Emîr Hasan b. Sinân'ın oğlu, *el-'Aylemü'z-zâhîr* adlı tarih eserinin müellifi Cenâbî Mustafa Efendi ile iki defa Kıbrıs beylerbeyiliğinde bulunan Seyyid Ahmed Efendi'nin kardeşleri ve müderris, şair ve silâhşoruğuyla tanınan Abdülkadir Kadri Çelebi'nin babasıdır. Suûdî nisbesini kullanmasının sebebi Şeyhülislâm Ebüssuûd Efendi'ye mülâzım olmasıdır. Önce Otuzlu medreselerde çalıştıktan sonra sırasıyla Yeni İbrâhim Paşa, Atik Ali Paşa, Şah Hûban, Sahn-ı Semân ve Süleymaniye medreselerinde müderrislik yaptı. Halep, Medine ve Âmid kadılıklarında bulunmasının ardından Şevval 999'da (Ağustos 1591) vefat etti.

Mehmed Suûdî Efendi, XVI. yüzyılın sonlarında kaleme alınan ve *Târih-i Hind-i Garbî* (*Hadîs-i Nev*) adıyla bilinen coğrafya kitabının yazarıdır. Zilhicce 991'de (Aralık 1583) III. Murad'a sunduğu eserin hâtimesinde (müellifnüşhası, Beyazıt Devlet Ktp., nr. 4969) kendini "sâlik-i râh-i Mes'ûdî Emîr Mehmed b. Emîr Hasan es-Suûdî" olarak tanıtmakta, kitabın telif ve tertibi için çok emek harcadığını belirtmektedir. III. Murad'a yaptığı manzum bir dua ile sona eren hâtime diğer nüshaların çoğunda yer almadığından (tamamı için bk. Goodrich, *JAOS*, CVII/2 [1987], s. 318-319) böyle bir nüshadan faydalandığı anlaşılan İbrâhim Müteferrika neşrini kimseye nisbet etmeden yapmıştır. Bu gibi sebeplerle eserin yazarı konusunda ihtilâf edilmiştir. Kâtib Çelebi, ad vermeden müellifin müteahhirinden biri olduğunu söylediği halde Franz Taeschner, *Keşfü'z-zunûn*'un matbu nüshasında bir önceki eser olan *Târih-i Hind* ile bunun aynı başlık altında zikredilmesi sebebiyle *Tâ-rîh-i Hind*'in müellifi Muhammed b. Yûsuf el-Herevî'yi (ö. 924/1518'den sonra) bu eserin de müellifi olarak göstermiştir. Abdülhak Adnan Adivar müellifin Mehmed b. Emîr Hasan es-Suûdî olması gerektiğini, fakat bu hususta ihtilâf bulunduğunu belirtmekte, İbrahim Hakkı Akyol ise büyük bir ihtimalle eserin Emîr Mehmed Suûdî'ye ait olduğunu söylemektedir. Buna karşılık M. Fuad Köprülü müellifin adını tereddütsüz olarak Mehmed Suûdî Efendi şeklinde vermiştir.